

OVER ENIGE IMMIGRANTEN IN HEERHUGOWAARD

door

Arjan de Groot

Enige tijd geleden werd te Heerhugowaard (Noord Holland) het voorkomen vastgesteld van drie soorten landslakken die hier voorheen nog niet waren gesignaleerd. Het gaat hier om de volgende soorten: Candidula intersecta (Poiret, 1801), Cernuella virgata (Da Costa, 1778) en Cernuella neglecta (Draparnaud, 1805).

Vooraf de vondst van Cernuelle neglecta was een verrassing. Het voorkomen van deze, van oorsprong mediterrane soort in Nederland is vanaf 1962 bekend, en werd in 1966 gepubliceerd (Backhuys en Ripken).

Inmiddels zijn vindplaatsen bekend van het gebied van de Nieuwe Waterweg (Hoek van Holland, Maasdijk) en Zandvoort. Het is aannemelijk dat het dier op meer plaatsen in het tussenliggende duingebied leeft, daar het mogelijk is dat zij in het verleden in sommige gevallen met de, kwa schelp nogal gelijkende, maar anatomisch goed te onderscheiden Helicella itala (Linné, 1758) is verward. Ook is het niet uitgesloten dat C. neglecta in Zuid Limburg voorkomt. In 1972 werd zij in België, niet ver van de Nederlandse grens aangetroffen (Stiva, 1973).

C. neglecta bewoont (evenals andere leden van de subfamilie Helicellinae) veelal droge, open terreinen. Deze levenswijze zal ongetwijfeld bijdragen tot de manier waarop deze soort haar woongebied (met behulp van de mens) uitbreidt. Zij wordt in Nederland dan ook vaak aangetroffen in terreinen die sterk onder menselijke invloed staan. Dit geldt ook voor Heerhugowaard. De slakken leven hier in enige plantsoenen in een nieuwbouwwijk. In dit geval is het wel vrijwel zeker dat de soort ter plaatse werd ingevoerd, hoogstwaarschijnlijk met struiken die voor beplanting zijn gebruikt.

Eind 1976 werden de eerste levende exemplaren door het echtpaar Burger aangetroffen in het plantsoen tussen de Krusemanlaan en de Van de Veldelaan, in het verlengde van de A. Cuyplaan. Deze exemplaren werden op grond van de schelp door T. Meier gedetermineerd als C. neglecta (coll. A.W. Burger). Later zijn enige dieren door mij anatomisch onderzocht, waardoor deze determinatie slechts kon worden bevestigd (coll. A.P. de Groot).

Tot nu toe (augustus 1980) heeft de populatie zich weten te handhaven, al werden dit jaar minder levende dieren waargenomen dan het voorgaande. Of dit nu betekent dat de soort weer langzaam aan het verdwijnen is, of dat het aantal individuen jaarlijkse schommelingen ondergaat, is nu (nog) niet te zeggen.

Opmerkelijk is dat de Heerhugowaardse populatie voor het grootste gedeelte bestaat uit dieren met een ongebandeerd huisje (+ 10% gebandeerd). Dit verschijnsel werd ook geconstateerd bij een populatie in Hoek van Holland (Backhuys en Ripken, 1966).

Het huidige areaal van C. neglecta in Heerhugowaard omvat naast het reeds genoemde plantsoen, nog een schuin hiertegenover gelegen plantsoen aan de Van de Veldelaan.

Bij verder onderzoek werd tevens het voorkomen van beide andere soorten aangetoond. C. intersecta werd augustus 1979 in klein aantal aangetroffen in het plantsoen aan de Krusemanlaan. In augustus 1980 bleek de populatie zich flink te hebben uitgebreid: (Waarschijnlijk kwam de soort hier in '76 ook al voor, maar werd toen nog niet opgemerkt.)

C. virgata komt massaal voor in het "park" langs de Van Everdingenlaan en de Saenredamlaan. Zij leeft hier zelfs in tuinen! Verder werden meerdere exemplaren aangetroffen aan de P. Soutmanlaan. Vermeldenswaard is dat deze populatie geheel bestaat uit de variëteit albovariegata (Caziot). Dergelijke uniforme populaties zijn mij van twee andere vindplaatsen in Noord Holland bekend. Dit zijn vindplaatsen die niet zijn genoemd door H.K. Mienis (1969).

Naast bovengenoemde drie soorten werden ook andere landslakken ver-

zameld c.q. waargenomen, namelijk: Arion ater rufus (Linné), Aegopinella nitidula (Drap.), Deroceras reticulatum (Müller), Trichia hispida (Linné) en Helix aspersa Müller.

Tot slot wil ik de heren A.W. Burger en dr. W. Backhuys hartelijk danken voor hun hulp bij het tot standkomen van dit artikelletje.

LITERATUUR:

BACKHUYS, W. & Th.E.J. RIPKEN, 1966. *Cerņuella* (*Xerocincta*) *neglecta* (Draparnaud, 1805), een nieuwe soort voor Nederland. - *Basteria* 30(2/3): 42-47.

GITTENBERGER, E., W.BACKHUYS & Th.E.J. RIPKEN, 1970. De landslakken van Nederland: 1-177, Amsterdam.

MIENIS, H.K., 1969. *Cerņuella virgata* (Da Costa, 1778) in Nederland.- *Basteria* 33(1-4): 31-49.

STIVA, A., 1973. *Cerņuella neglecta* (Drap.), een nieuwe soort voor België.- *Basteria* 37(1/2): 29-30.